

WYŚŁUCHANIE ODWRÓCONE

Sprawiedliwa Transformacja i przyszłość Wielkopolski Wschodniej

Zakres prezentacji

- **Gospodarka**
- **Rolnictwo**
- **Neutralność klimatyczna**
- **Energetyka**
- **Transport i logistyka**
- **Wizja rozwoju**
- **Współpraca**

- należy dokonać **transformacji gospodarczej** (z „gospodarczej na gospodarczą, a nie z gospodarczej na socjalną”). Nie wystarczy zasilić pieniędzem osób fizycznych – należy im **umożliwić godną, dobrze płatną pracę, najlepiej w wyższych kwalifikacjach, przekwalifikować te osoby. Należy inteligentnie wykorzystać środki z FST**, by wszyscy z nich czerpali, a nie tylko jednostki, niektóre grupy czy pojedyncze firmy;
- **transformacja gospodarcza za kolejną transformację gospodarczą**, ale już w nowych technologiach z **bezemisijną produkcją, z jak najmniejszym śladem węglowym**, przy czym aby to osiągnąć, **muszą być nowe miejsca pracy**;

- firmy, które operują w łańcuchach wartości, łańcuchach dostaw, różnych kooperacjach są stawiane przez swoich kooperantów **przed wyzwaniem klimatycznymi, przed celami zrównoważonego rozwoju i wymaganiami odnośnie ograniczenia swoich emisji**. Należy brać pod uwagę, mówiąc o sprawiedliwej transformacji, kwestie związane z **dostosowaniem do wymagań środowiskowych, nastawienia na cele klimatyczne, czy związane z przygotowaniem przez firmy strategii klimatycznych**;

SRWW

Nowa Tożsamość; Wizja rozwoju, Cel: **Zdywersyfikowana i innowacyjna gospodarka neutralna dla klimatu**

TPSTWW

Działania w obszarze **budowy zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym** (w tym rynek pracy i system kształcenia wspierający transformację)

SRWW

Planowane działanie: **Rozwój i wdrażanie technologii zeroemisyjnych i zasobooszczędnych**

TPSTWW

wsparcie inwestycji w MŚP w zakresie dostosowywania do zmieniających się warunków

Projekt LIFE AFTER COAL

- oczekiwanie, **by pojawił się duży inwestor**, który by zapewnił albo zrównoważył miejsca pracy porównywalne do tych, jakie dawała kopalnia i elektrownia;
- należy mądrze **wspierać pracodawców i pozyskiwać inwestorów**, którzy zostaną w tym rejonie i będą realizować założone cele transformacji i pomoc dla lokalnych pracodawców w rozwoju tak, żeby Wielkopolska Wschodnia mogła zostać zagłębem przemysłowym i innowacyjnym;
- konieczne **podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej WW**. Ważna w tym rola samorządowców, którzy poprzez pozyskanie inwestorów zagwarantują nam nowe miejsca pracy; **[do JST]**
- **tereny inwestycyjne** w gminach w dużym stopniu **wymagają uzbrojenia (...)** nadzieja, iż wsparcie Wielkopolski Wschodniej z różnych źródeł przyniesie **rozwój posiadanych terenów inwestycyjnych przez gminy i poprawę jakości życia naszych mieszkańców;**

SRWW

Planowane działania: **Tworzenie oraz rozwój istniejących przestrzeni do rozwoju gospodarczego, w tym rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej oraz Pozyskiwanie inwestorów i tworzenie zewnętrznych relacji biznesowych**

+ Przedsięwzięcie priorytetowe:

4.Podnoszenie zdolności do przyciągania biznesu dla nowej przyszłości subregionu (tereny inwestycyjne, transport intermodalny i usługi logistyczne, kadry)

TPSTWW

zagospodarowanie terenów przemysłowych w celu nadania im nowych funkcji, w tym na potrzeby tworzenia terenów inwestycyjnych, turystycznych czy rekreacyjno-wypoczynkowych

- wszelkiego rodzaju **wsparcie nie powinno omijać przedsiębiorców i to szczególnie z sektora MŚP**, którzy to swoim wysiłkiem tworzą miejsca pracy;
- pewne środki warto **zaadresować dla przedsiębiorców, którzy są w stanie później zagospodarować pracowników zwalnianych**, chociażby z sektora energetycznego;
- apel o istotne wsparcie **prywatnego sektora gospodarki**, szczególnie MŚP, gdzie należy upatrywać możliwości zwiększania zatrudniania;
- bardzo ważne jest w transformacji, żeby **zwrócić uwagę na lokalny biznes**. Ten lokalny biznes da radę, tylko **wystarczy to wzmocnić**. Bez pracodawców rejony umierają z braku miejsc pracy. To historyczna szansa na podniesienie **innowacyjności, konkurencyjności** lokalnych przedsiębiorstw;
- tworzenie **przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości**, budowa działań i czerpanie z rozwiązań innych regionów węglowych, pokazujących jak wspierać przedsiębiorstwa;

SRWW

Zintegrowany cel operacyjny:
Proinnovacyjni przedsiębiorcy

+ Przedsięwzięcie priorytetowe:
2. Nowe miejsca pracy w subregionie

TPSTWW

m.in.: **wsparcie inwestycji w MŚP w zakresie dostosowywania do zmieniających się warunków rynkowych i technologicznych oraz tworzenia nowych miejsc pracy, a także internacjonalizacja i cyfryzacja działalności przedsiębiorstw**, a także **wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w tym inkubacja przedsiębiorstw**;

- ważnym elementem jest, by **transformacja poszła w kierunku przystosowania miejsc pracy** (...) pójścia za tym, co przygotowuje i w czym lideruje gmina Stare Miasto, czyli: **miejsca pracy, miejsca inwestycyjne, dostępność terenów do rozwijania inwestycji, w tym tych bardziej proekologicznych, czy po prostu rozwój działalności gospodarczej**. Dając możliwość np. na rozwój przemysłu, nie można zapominać o dostosowaniu do tego **kapitału ludzkiego**;

TPSTWW

Działania w obszarze **budowy zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym** (w tym rynek pracy i system kształcenia wspierający transformację)

- ograniczenie wsparcia **w zakresie rekultywacji** czy innych **działań, które są niewytwórcze i nieprodukcyjne**. To będzie wydanie pieniędzy na coś, co powinno być zrobione z pieniędzy podatkowych wcześniej przeznaczanych na ten cel przez ZEPAK (wcześniej kopalnie, elektrownie płaciły podatki, właśnie na rekultywację). Więc teraz powinniśmy tak naprawdę te pieniądze przekierować na silny impuls – **GOSPODARKE, przedsiębiorczość, robotyzację, innowacje itp.**;

TPSTWW – 3 filary wsparcia:

- **Gospodarka o obiegu zamkniętym,**
- **Zintegrowana przestrzeń wysokiej jakości**
- **Aktywne społeczeństwo**

- wielkim nieobecny w debacie o sprawiedliwej transformacji jest jeden z najważniejszych czynników pogłębiających problem zmian klimatu – **system produkcji i dystrybucji żywności** (...), przemysł ten ciągnie za sobą szereg zagrożeń zdrowotnych i środowiskowych dla mieszkank i mieszkańców Wielkopolski (...) postulat abyśmy stali się liderami Sprawiedliwej Transformacji **w kierunku zielonej i etycznej gospodarki opartej o produkcję roślinną**, wpisującą się w zmieniający się świat;
- Wielkopolska musi zakończyć **referm zwierząt futerkowych, referm przemysłowych zwierząt**, tak zwanych hodowlanych i być liderką Sprawiedliwej Transformacji żywności w kierunku roślinnym;

SRWW

Planowane działanie w ramach Silnych branż gospodarczych: **Tworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnego i zrównoważonego rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego**

TPSTWW

w ramach filara II – **wsparcie rozwoju zrównoważonej biogospodarki, w tym rolnictwa i sektora rolno-spożywczego**

- na tle europejskich firm polskie przedsiębiorstwa są **znacząco opóźnione we wdrażaniu strategii klimatycznych**. Tylko nieliczne mierzą ślad węglowy, pojedyncze mają jakieś ambitne cele, zweryfikowane, zdefiniowane, szczegółowe plany działania. Należy **przygotować instrumenty wsparcia przedsiębiorstw w zakresie możliwości mierzenia śladu węglowego, a następnie opracowania planu, jak go zmniejszyć**;

- plan dla WW musi zakładać **naprawienie szkód dotychczasowej działalności**, zabezpieczenia naszych dzieci i wnuków przed najgorszymi skutkami naszego wycisku świata, który stworzył niejako sytuację, w której obecnie jesteśmy. Należy zapewnić im czyste jedzenie, wodę i powietrze. **Na poziomie krajowym musi być zapewnione dodatkowe finansowanie i duże wsparcie na odbudowę dobrej gospodarki wodnej w naszym terenie i rozwiązanie problemu zapewnienia zielonej produkcji energii i ciepła**, gdyż jednym z podstawowych problemów w regionie jest zanieczyszczenie powietrza **[do POZIOMU CENTRALNEGO]**;

TPSTWW

Działania zwiększające wiedzę mieszkańców w zakresie sprawiedliwej i zielonej transformacji, w tym w zakresie koncepcji śladu środowiskowego, mogą być realizowane jako element projektów dot. GOZ, terenów zdegradowanych, odbudowy zasobów wodnych, włączenia społecznego czy osiągania neutralności klimatycznej.

Projekt LIFE AFTER COAL

SRWW:

przedsięwzięcie priorytetowe: **5.Woda dla Wielkopolski Wschodniej**

TPSTWW:

rekultywacja, renaturalizacja, dekontaminacja i remediacja obszarów przemysłowych, m.in. w celu przywracania na nich walorów przyrodniczych i zwiększania lesistości, a także: odbudowa oraz zwiększanie zasobów wodnych obszarów WW zdegradowanych pod względem hydrologicznym (w tym poprzez tworzenie zbiorników wodnych w wyrobiskach pokopalnianych) + Projekt strategiczny

- Wielkopolska Wschodnia **jest bogata w złoża geotermalne** – dysponujemy dużym potencjałem zielonej energii, który jest wielką wartością na przyszłość. W przyszłości dającej się zaplanować **jest to kierunek, w którym powinniśmy intensyfikować nasze działania**, wywierać presję na rząd, na instytucje, które zajmują się finansowaniem ze środków zewnętrznych;

- należałoby pomyśleć **na temat odnawialnych źródeł energii, ekologicznych źródeł energii, takich między innymi jak wodór**, ponieważ to niesie pewną przyszłość, dbanie o klimat oraz **obniżenie emisji CO2 i innych gazów trujących**, co cechuje wiele branż, które współpracują z energetyką;

- podkreślenie **znaczenia potrzeby osiągnięcia efektywności energetycznej z uwzględnieniem działań w samorządach, w przedsiębiorstwach, ale także w gospodarstwach domowych**. Potrzeba pomocy w tym zakresie poprzez np. **wyspecjalizowane kadry, wsparcie dostawców usług energetycznych**. Potrzeba zorganizowania w **Wielkopolsce kadry, wiedzy, punktu konsultacyjnego, punktu doradczego** itp. Konieczność podążania w stronę neutralności;

SRWW

Planowane działanie w ramach Silnych branż gospodarczych: **Tworzenie warunków dla rozwoju nisko i zeroemisyjnej energetyki**

+przedsięwzięcie priorytetowe: **7. Czysta energia i powietrze dla Wielkopolski Wschodniej**

TPSTWW

m.in. projekty z zakresu poprawy efektywności energetycznej i wymiany źródeł ciepła na zeroemisyjne w przedsiębiorstwach

TPSTWW

Działania w **obszarze budowy zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym** (w tym rynek pracy i system kształcenia wspierający transformację)

Projekt LIFE AFTER COAL

- **przebudowa więzi społecznych** w regionie w kontekście **rozwoju energetyki społecznej, zwanej energetyką obywatelską czy też budowania wspólnot energetycznych** (coraz bardziej doskwiera w Polsce jej brak, w szczególności wobec potrzeb i wyzwań, z którymi mierzą się regiony węglowe, w tym Wielkopolska Wschodnia) (...) inwestycje w tym zakresie mają służyć wzmocnieniu więzi społecznych, odbudowie zaufania, kapitału społecznego i obniżyć rachunki za energię. W diagnozie, Strategii i Planie powinno być dużo o tym powiedziane; **[również do JST]**

SRWW

Planowane działanie: **Tworzenie warunków dla rozwoju nisko i zeroemisyjnej energetyki, w tym:** rozwój podmiotów z branży OZE, poprzez m.in. poprawę konkurencyjności i innowacyjności podmiotów gospodarczych sektora (produkujących urządzenia dla energetyki odnawialnej), wsparcie inkubacji przedsiębiorstw z branży OZE, **wsparcie rozwoju klastrów energii, spółdzielni energetycznych czy lokalnych wspólnot energetycznych opartych na OZE**, wsparcie kształcenia kadr na potrzeby branży związanej z zieloną energią;

TPSTWW

wsparcie rozwoju OZE zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w zakresie rozwoju energetyki obywatelskiej, w tym projekty parasolowe JST dla odbiorców z danego obszaru czy na potrzeby produkcji zielonego wodoru

- w Diagnozie jako barierę rozwojową zdiagnozowano **niski poziom gazyfikacji**. W TPST zaznaczono, że gaz ma być istotnym paliwem pomostowym w czasie transformacji. Postulat, aby **niski poziom gazyfikacji był zaletą a nie wadą i nie był barierą rozwojową** (...) Wielkopolska Wschodnia **nie powinna być uzależniona od gazu** – absolutnym priorytetem jest **inwestowanie w odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną, termomodernizację budynków, magazyny energii i modernizację sieci energetycznych**. Uzależnienie się od gazu ziemnego jest krokiem w tył, a Wielkopolska Wschodnia powinna zrobić krok a wręcz skok ku zielonej przyszłości;
- **dalsze uzależnienie się od gazu nie jest działaniem na korzyść bezpieczeństwa energetycznego Wielkopolski Wschodniej i Polski**. Wraz z rozwojem OZE, elektrownie gazowe będą wypychane z miksu energetycznego, co stawia pod znakiem zapytania rentowność takich inwestycji w ciągu następnych kilkunastu lat

SRWW

Zapisy pozostawiono bez zmian

TPSTWW

Brak możliwości wsparcia z FST rozwiązań bazujących na gazie ziemnym

- **przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu w zakresie transportu zbiorowego** poprzez zaspokojenie potrzeb mieszkańców gmin Wielkopolski Wschodniej;
- w celach sprawiedliwej transformacji **ważne miejsce powinien zająć transport publiczny** (...) nie tyle zeroemisyjny, ale przede wszystkim **funkcjonalny i skuteczny w skali całego roku i naszego subregionu** – na poziomie komunikacji autobusowej (finalnie wodorowej bądź elektrycznej) (...) **żeby umożliwić każdemu mieszkańcowi uczestniczenie w tych usługach społecznych i zapewnić dostępność niezależnie od części subregionu** (...) **aspekt utworzenia sieci połączeń transportu publicznego o wysokiej częstotliwości** jest celem, do którego powinniśmy dążyć w tym kontekście;

- **kolej do Turku** jest ważnym elementem, o którym należałoby pamiętać w kontekście redukcji wykluczenia transportowego w regionie (...) ale też należy przeanalizować możliwości adaptacji do nowych funkcji przewozowych istniejącej **infrastruktury pokopalnianej** (jej potencjału, zarówno dla transportu pasażerskiego, jak i nowoczesnej logistyki opartej na intermodalności, na centrach logistycznych);
- **koncentracja** w przypadku komunikacji publicznej **na kolei**;

SRWW

Planowane działanie: **Rozwój sieci powiązań transportowych i proekologicznego transportu pasażerskiego dostosowanych do potrzeb mieszkańców**

+ przedsięwzięcie priorytetowe:
6. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej

TPSTWW

Obszar wsparcia: **Sprawnie funkcjonujący transport publiczny na potrzeby zmieniającego się profilu gospodarczego subregionu**
+ projekt strategiczny

+ W ramach filara II - **rozwój infrastruktury transportowej, w tym infrastruktury kolejowej, ekologicznych środków transportu czy infrastruktury paliw alternatywnych**

- kwestia **logistyki i transportu intermodalnego** do uwzględnienia w Strategii i TPSTWW;

SRWW

Planowane działanie: **Tworzenie warunków dla rozwoju transportu intermodalnego oraz rozwój usług logistycznych**

- zastanowić się **nad dofinansowaniem wsparcia procesów planistycznych, scalania i podziału gruntów**, w celu zrównoważonego rozwoju tych terenów

SRWW

Planowane działanie: **Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych zorientowanych na przeciwdziałanie zmianom klimatu w tym m.in.:** kształtowanie zwartych, wielofunkcyjnych i inkluzywnych struktur osadniczych miejskich i wiejskich, intensyfikacja i uzupełnianie istniejącego zainwestowania oraz zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy m.in. poprzez racjonalne przygotowanie terenów inwestycyjnych, w tym gruntów pod zabudowę jednorodziną, wielorodzinną, gospodarczą (**scalanie, podział**), kształtowanie przestrzeni publicznych wysokiej jakości poprzez wdrażanie rozwiązań prawnych oraz standardów architektoniczno-urbanistycznych;

TPSTWW

prace badawcze, inwentaryzacyjne i planistyczne w zakresie kierunków rekultywacji i zagospodarowania obszarów przemysłowych, w tym pogórnicznych, oraz dotkniętych skutkami działalności kopalni

- w przypadku Sprawiedliwej Transformacji wszystkim powinno zależeć na efekcie końcowym, czyli na **ogólnopojętym dobrobycie mieszkańców Wschodniej Wielkopolski (...)** należy doprowadzić w ramach Sprawiedliwej Transformacji **do impulsu gospodarczego (...)** Nie możemy wytwarzać brudnej energii, gospodarka nie może na niej bazować, **natomiast należy ją przetransferować (...)** Cały **gospodarczy impet należy przekształcić w zupełnie nowe, innowacyjne technologie**, tak aby Wschodnia Wielkopolska była motorem gospodarczym, nie tylko dla Polski, ale nawet dla Europy;

SRWW

Wizja rozwoju, Kluczowe wyzwania rozwojowe

- zaangażowanie w proces **zmian wszystkich samorządów regionu (...)** zaangażowanie **przedstawicieli rządu, ludzi nauki, pracodawców, związków czy organizacji społecznych;**
- niezbędna jest pełna **determinacja wszystkich w przygotowaniu realnego, dobrego programu (...)** konieczność ścisłej **współpracy i partnerstwa przy tworzeniu strategii subregionu z szerokim gronem interesariuszy,** zaangażowaniem **samorządów, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorstw czy nawet nauki (...)** powołany tak zwany komitet monitorujący z udziałem strony samorządowej z pewnymi uprawnieniami, chociażby tak na wzór WRPO;
- **praca nad Strategią** musi być **wspólna**, bo tylko i wyłącznie kiedy razem będziemy pracować, jesteśmy w stanie osiągnąć zaplanowane działania;

Uspółecznienie procesu programowania rozwoju oraz Sprawiedliwej Transformacji subregionu:

Warsztaty Grup Roboczych Wielkopolski Wschodniej, konsultacje robocze propozycji zapisów wypracowanej treści opisu celów Strategii oraz zbieranie propozycji przedsięwzięć priorytetowych i oczekiwań względem szczebla centralnego, Konsultacje społeczne projektu SRWW i TPSTWW, działania w zakresie przygotowania do nowej perspektywy finansowej

- bardzo ważne jest **sieciowanie** (...) dobrze byłoby, żeby samorządowcy z naszej części Wielkopolski **ponownie zaczęli rozmawiać o tym, jakie doświadczenia mamy w aktywizacji mieszkańców**, w tym, jak powinniśmy ich w nowych warunkach wspierać, jak powinniśmy tworzyć warunki do tego, aby samoorganizowali się **[do JST]**;
- temat **sieciowania jest ogromnie ważny w kontekście samorządów** – proces Sprawiedliwej Transformacji powinien w pewien sposób pozwolić na sieciowanie się lokalnych samorządów wokół tematów Sprawiedliwej Transformacji **[do JST]**;

- oczekiwania, że to w Wielkopolsce Wschodniej powstanie **pierwsze centrum Sprawiedliwej Transformacji** i subregion da ponownie przykład innym regionom;

SRWW

Planowane działanie: **Budowanie nowego wizerunku obszaru Wielkopolski Wschodniej i tworzenie więzi mieszkańców z subregionem**, w tym poprzez **pogłębienie współpracy samorządów lokalnych, instytucji pozarządowych, szkolnictwa wyższego i edukacji oraz sfery biznesu z obszaru subregionu**

TPSTWW

Projekt strategiczny: **Budowa Centrum Sprawiedliwej Transformacji**

- warto zaprojektować działania aktywne **wspólnie z pracodawcami (...)** mądrze **pozyskać pracodawców, inwestorów, którzy zostaną w tym rejonie i będą realizować założone cele transformacji, a także pomoc dla lokalnych pracodawców** w rozwoju, tak żeby Wielkopolska Wschodnia mogła zostać zagłębiem przemysłowym i innowacyjnym; **[również do JST]**
- należy pomyśleć **jak w proces planowania zmiany włączyć tych, których ta zmiana bezpośrednio dotyczy** (łatwiejsza adaptacja do zmian zachodzi wtedy, kiedy osoby, których ta zmiana dotyczy, są włączone w proces projektowania tej zmiany) (...) kolejne spotkania powinny być w jeszcze szerszym gronie, tak aby **mieszkańcy czy pracownicy sektora paliwowo-energetycznego** mogli zabrać głos (...) ogromnie ważne, aby proces zachodził właśnie na tym poziomie najniższym, wśród mieszkańców;
- transformacja energetyczna **nie odbędzie się bez udziału państwa** i nie można zostawiać ani samorządów, ani Agencji Rozwoju Regionalnego, ani społeczności regionu bez wsparcia na wyższym niż lokalny poziomie **(do SZCZEBLA CENTRALNEGO)**

Działania podejmowane przez SWW w zakresie m.in. współpracy ze ZZ ZEPAK w zakresie projektu pracowniczego, powołania KM FEW 2021-2027 czy podkomitetu dla WW, a także planów przyszłej IP związanych z działalnością informacyjno-promocyjną dot. Sprawiedliwej Transformacji.

- dużym kapitałem do wykorzystania w procesie rozwoju subregionu jest **wspólna wiedza, dostęp do organizacji, możliwość zlecenia zadań publicznych trzeciemu sektorowi czy nawet współpraca w przepływie pomiędzy poszczególnymi sektorami** (biznesowym, spółdzielczym, samorządzie i edukacji) (...) bardzo duży potencjał, który musimy wykorzystać i który mamy w naszej części Wielkopolski to właśnie **sprawne realizowanie takich działań we współpracy**, płynne przechodzenie pomiędzy sektorami w sposób uczciwy i transparentny.

SRWW

Planowane działanie: **Rozwój i promocja sektora organizacji pozarządowych**, w tym m.in.:
zwiększenie roli organizacji pozarządowych, m.in. **poprzez realizację programów współpracy, udostępnianie organizacjom publicznej infrastruktury, zlecenie usług, realizację usług w zakresie wsparcia specjalistycznego**

Kluczowe postulaty do samorządów lokalnych

- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i dążenie do pozyskanie inwestorów gwarantujących nowe miejsca pracy;
- przebudowa więzi społecznych w regionie w kontekście rozwoju energetyki społecznej, zwanej energetyką obywatelską czy też budowania wspólnot energetycznych;
- sieciowanie działalności samorządów w obszarze sprawiedliwej transformacji;
- projektowanie aktywnych działań w zakresie ST wspólnie z pracodawcami mające na celu pozyskiwać pracodawców, inwestorów, którzy zostaną w tym rejonie i będą realizować założone cele transformacji, a także pomoc dla lokalnych pracodawców.

Dziękuję za uwagę
Krzysztof Borkowicz